

ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗΣ

Η κριτική που μας ασκείται από τα κόμματα της αντιπολίτευσης για τα θέματα της αγροτικής πολιτικής είναι ευπρόσδεκτη. Θα θέλαμε να είναι και χρήσιμη. Προϋπόθεση όμως γι αυτό είναι να προβάλλονται επιχειρήματα που να έχουν σχέση με την πραγματικότητα και την αλήθεια.

Η Νέα Δημοκρατία όταν ασκεί κριτική, όταν μας επιτίθεται παραπληροφορεί και δημαγωγεί στην προσπάθειά της να προσελκύσει ψηφοφόρους από τον αγροτικό κόσμο της χώρας. Όμως οι πολίτες της υπαίθρου, οι αγρότες έχουν γνώση και μνήμη. Ξεχνά, μεταξύ άλλων ότι πολλά από τα προβλήματα που επικαλείται είναι το αποτέλεσμα αποφάσεων στις οποίες η ίδια είχε δώσει την συγκατάθεσή της. Η Νέα Δημοκρατία χειρίσθηκε τα θέματα της διαμόρφωσης της ΚΑΠ το 1992 όταν είχε την ευθύνη της διακυβέρνησης της χώρας. Ξεχνά, για παράδειγμα, ότι οι περιοριστικές ποσοστώσεις σε προϊόντα όπως στο καπνό, στο γάλα, στα οπωροκηπευτικά, στα σιτηρά εισήχθησαν κατά την αναμόρφωση του 1992. Επιβλήθηκαν τότε αυστηροί δημοσιονομικοί περιορισμοί και το ύψος της στήριξης προσδιορίστηκε σε χαμηλά επίπεδα για προϊόντα όπως η σταφίδα και τα δημητριακά.

Οι κυβερνήσεις του ΠΑ.ΣΟ.Κ. από το τέλος του 1993 και μετά με συστηματική προσπάθεια και κατάλληλους χειρισμούς πέτυχαν σημαντικά αποτελέσματα για τους έλληνες παραγωγούς. Αυξήσαμε τις καθαρές συνολικές απολαβές από την ΚΑΠ σε μια δύσκολη περίοδο. Αξιοποιήσαμε το σύνολο των πόρων στα πλαίσια του Β' ΚΠΣ για την βελτίωση των δομών στην ελληνική γεωργία. Βελτιώσαμε τους κανόνες των κοινών οργανώσεων των αγορών προς όφελος των παραγωγών μας σε σημαντικά προϊόντα όπως το λάδι, το αιγοπρόβειο κρέας, ο καπνός. Κυρίως όμως εξασφαλίσαμε την συνέχιση της χρηματοδότησης για τα ελληνικά αγροτικά προϊόντα έως το 2006 και διασφαλίσαμε γενναία χρηματοδότηση για την υλοποίηση του Γ' ΚΠΣ.

Θέλω να είμαι ακόμα πιο συγκεκριμένος. Το 1992 η Ν.Δ. αποδέχθηκε την εφαρμογή ποσοστώσεων στην παραγωγή του καπνού. Η ποικιλία Βιρτζίνια για την οποία μόλις είχαν ολοκληρωθεί τα προγράμματα αναδιάρθρωσης για την ανάπτυξη του προϊόντος υπέστη μείωση της παραγωγής κατά 50% εξ αιτίας της επιβολής των ποσοστώσεων.

Εμείς αμέσως μετά το 1993 αναλάβαμε έναν αγώνα για να βελτιώσουμε την δυσμενή αυτή κατάσταση και είχαμε αποτελέσματα. Εξασφαλίσαμε νέες αποφάσεις το 1998 και πρόσφατα το 2002 για την διατήρηση σημαντικών ενισχύσεων, την αναδιάρθρωση των ποικιλιών που δεν έχουν διέξοδο στην αγορά και εφαρμόσαμε μέτρα βελτίωσης της ποιότητας που οδήγησαν σε αύξηση του εισοδήματος των

καπνοπαραγωγών ως αποτέλεσμα των υψηλότερων τιμών που πέτυχαν στην αγορά.

Πως διαπιστώνεται το θετικό αποτέλεσμα της πολιτικής μας στο αγροτικό τομέα ; Πως αποδεικνύεται η προσήλωσή μας με συνέπεια στην προστασία του εισοδήματος των ελλήνων αγροτών ;

Θα αναφερθώ σε ορισμένες διαπιστώσεις :

Η ΚΑΠ παρέχει στήριξη στην ελληνική γεωργία που εκφράζεται με απολαβές που αγγίζουν το 7% σχεδόν της συνολικής στήριξης που παρέχει το Γεωργικό Ταμείο σε όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. Το ποσοστό αυτό είναι ιδιαίτερα υψηλό εάν λάβει κανείς υπόψη του ότι η συμμετοχή της χώρας στην συνολική χρησιμοποιούμενη έκταση της Ε.Ε. είναι λιγότερο από 3% και στην συνολική αξία γεωργικής παραγωγής είναι 4,8%. Η Ελλάδα κατατάσσεται πρώτη στην Ε.Ε. με κριτήριο την στήριξη ανά στρέμμα.

Το αγροτικό εισόδημα στην Ελλάδα ακολούθησε μία ανοδική πορεία. Από το 1981 και μετά η σωρευτική πραγματική αύξηση στο αγροτικό εισόδημα είναι πάνω από 23%.

Εάν οι έλληνες αγρότες δεν είχαν την στήριξη από την ΚΑΠ και πουλούσαν ότι παράγουν στις τιμές της παγκόσμιας αγοράς θα είχαν εισόδημα ίσο με το 40% περίπου αυτού που έχουν τώρα.

Υπάρχουν μεγάλα περιθώρια για καλύτερες επιδόσεις και υψηλά εισοδήματα. Η Κυβέρνησή μας κάνει ότι είναι δυνατό για να δημιουργήσει το κατάλληλο περιβάλλον για την προσαρμογή των αγροτών μας στις νέες ανάγκες της εγχώριας και διεθνούς αγοράς. Οι αγρότες μας θα αντιδράσουν με επιτυχία στη νέα ζήτηση, στις νέες ανάγκες. Δεν είναι δυνατό να προχωρήσουμε με γυρισμένη την πλάτη στους καταναλωτές. Ούτε είναι δυνατό να διαιωνίζουμε την προώθηση του περιζήτητου ελληνικού ελαιολάδου «χύμα» στις αγορές του εξωτερικού.

Η απώλεια εισοδήματος για τους έλληνες ελαιοπαραγωγούς, ως συνέπεια αυτού του τρόπου διάθεσης του προϊόντος και της παραχώρησης του δικαιώματος συσκευασίας σε άλλους, είναι πολύ μεγάλη και δυσνόητη, ιδιαίτερα τη στιγμή που ελληνικά δείγματα παρθένου ελαιόλαδου, όπως αυτό της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Σητείας και άλλα, κατακτούν συστηματικά τις υψηλότερες διακρίσεις στους διεθνείς διαγωνισμούς.

Η προώθηση στις αγορές προϊόντων με ενιαία, πανομοιότυπα, μη διακριτά χαρακτηριστικά δεν μας δίνει πλέον το προβάδισμα απέναντι στους ανταγωνιστές μας. Και άλλες παραγωγοί χώρες μπορούν να

παράγουν πολλά προϊόντα σε ανταγωνιστικές τιμές. Δεν μπορούμε πλέον να αγνοούμε την ανάγκη να εξασφαλίσουμε την παραγωγή πιστοποιημένων προϊόντων ποιότητας, ονομασίας προέλευσης με ειδικά, αποκλειστικά χαρακτηριστικά. Όταν το κάνουμε αυτό, όπως στην περίπτωση της φέτας, μπορούμε να αποτρέψουμε την παραγωγή απομιμήσεων από όσους επιχειρούν να μας ανταγωνίζονται. Τα ειδικά χαρακτηριστικά που πρέπει να έχουν τα αγροτικά μας προϊόντα προσδιορίζονται στα σημεία λιανικής πώλησης στην Ελλάδα και στην Ευρώπη. Οι παραγωγοί πρέπει να προσαρμόζονται ανάλογα. Εάν δεν το κάνουν, τότε τα προϊόντα του κόπου τους δεν θα φθάσουν ποτέ στα ράφια των καταστημάτων και στον τελικό καταναλωτή.

Ο ρυθμός των αλλαγών είναι γρήγορος. Οι αγρότες παραγωγοί στην Ελλάδα δεν ήταν ποτέ αντίθετοι στην υιοθέτηση καινοτομιών. Η ικανότητα να προσαρμόζονται οδήγησε στην μεγάλη εκμηχάνιση της γεωργίας στην Ελλάδα. Θα αναπτύξουν επιχειρηματική ικανότητα και θα παράγουν με υπευθυνότητα ακόμα και όπου απαιτείται περισσότερη εργασία και ριζική μεταβολή στον τρόπο καλλιέργειας και παραγωγής. Αυτοί που υιοθετούν πρώτοι τις νέες μεθόδους είναι αυτοί που έχουν το προβάδισμα.

Προϋπόθεση για επιτυχία στον αγροτικό τομέα είναι η συνεννόηση μεταξύ όλων των μερών και η κατάλληλη οργάνωση για την επιδίωξη και επίτευξη κοινών στόχων προς όφελος όλων. Στα πλαίσια αυτής της συνεννόησης οι οργανώσεις των παραγωγών από τη μια και οι εκπρόσωποι της μεταποίησης από την άλλη μπορούν να προωθήσουν τα κοινά τους ενδιαφέροντα σε τομείς όπως η προώθηση των εξαγωγών, ο έλεγχος της ποιότητας και η συσκευασία. Χαρακτηριστικά είναι τα πολύ θετικά αποτελέσματα που παρατηρούνται στον κλάδο του μεταποιημένου ροδάκινου και στον αμπελοοινικό τομέα, για τους οποίους λειτουργεί η διεπαγγελματική συνεννόηση. Μέσα σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα έχουν διανύσει τεράστια απόσταση, με θετικά αποτελέσματα για το εισόδημα των παραγωγών.

Η κυβέρνηση ενθαρρύνει τους νέους αγρότες, διαμορφώνει τις συνθήκες για συγκράτηση του κόστους, προωθεί την τεχνολογική καινοτομία, εκσυγχρονίζει τους θεσμούς. Η πρόκληση είναι μεγάλη και οι ορίζοντες ανοικτοί.

5. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Χαρακτηριστικά της Ελληνικής Γεωργίας που θα πρέπει να Λαμβάνονται υπ' Όψη κατά την Διαμόρφωση των Διαπραγματευτικών Θέσεων της Χώρας.

(Στοιχεία έτους 2002)

5.1 Θετικά

5.2.7 Η εφαρμογή της ΚΑΠ, ως έχει σήμερα, έχει ως αποτέλεσμα για την Ελλάδα : να λαμβάνει στήριξης από το ΕΓΤΠΕ (Εγγυήσεις ΚΑΠ + Μέτρα για την Ανάπτυξη της Υπαιθρου) ίση με 6,61% του συνόλου που απολαμβάνουν οι ΕΕ-15 (κατάταξη : 6^η) με εισπράξεις ύψους 2,89 δισ. €. [Την Ελλάδα προηγούνται : η Γαλλία (9,35 δισ. €), η Ισπανία (6,80 δισ. €), η Γερμανία (6,28 δισ. €), η Ιταλία (5,85 δισ. €) και το Η.Β. (4,00 δισ. €)].

5.2.8 Η Ελλάδα κατατάσσεται 3^η μεταξύ όλων των κρατών μελών με κριτήριο το καθαρό υπόλοιπο μεταξύ των εισφορών και των εισπράξεων για την εφαρμογή της ΚΑΠ (+ 1,98 δισ. €) μετά την Ισπανία (+2,51 δισ. €) και την Γαλλία (+2,33 δισ. €).

5.2.9 Η στήριξη της ελληνικής γεωργίας από την ΚΑΠ ως ποσοστό συνόλου της στήριξης της ΚΑΠ για όλα τα κράτη μέλη (6,61%) κρίνεται ως ιδιαίτερα υψηλή εάν λάβει κανείς υπόψη του της συμμετοχή της χώρας στη συνολική χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση της Ε.Ε. (3% περίπου).

Η Ελλάδα ενώ κατατάσσεται 8^η στη σειρά με κριτήριο την συνολική χρησιμοποιούμενη έκταση στην γεωργία, - 3,5 εκτάρια – εξασφαλίζει από την ΚΑΠ την υψηλότερη στήριξη ανά μονάδα χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης από όλα τα κράτη μέλη. Με κριτήριο την στήριξη ανά εκτάριο η χώρα κατατάσσεται πρώτη με περίπου 900 € ανά εκτάριο (2^ο το Βέλγιο με 700 €, 3^η η Ολλανδία με 600 €, 4^η η Δανία με 400 €, κ.λ.π.).

5.2.10 Η στήριξη την ελληνικής γεωργίας από την ΚΑΠ επίσης κρίνεται ιδιαίτερα υψηλή εάν ληφθεί υπόψη η συμμετοχή της χώρας στην συνολική αξία της γεωργικής παραγωγής της Ε.Ε. (4,8%). (Η Ελλάδα έχει των 7^η υψηλότερη αξία γεωργικής παραγωγής μετά την Γαλλία, Ιταλία, Γερμανία, Ισπανία, Ηνωμένο Βασίλειο και Ολλανδία).

5.2.11 Με κριτήριο το ύψος της στήριξης για γεωργικό προϊόν αξίας 1.000 € η Ελλάδα κατατάσσεται 3^η μεταξύ των κρατών μελών με στήριξη ύψους περίπου 350 €, (35% μόνο από την ΚΑΠ) μετά την Φιλανδία (400 € περίπου) και την Ιρλανδία (380 € περίπου).

5.2.12 Μολονότι η εξεύρεση κατάλληλων και συγκρίσιμων στοιχείων είναι δυσχερής και η επιλογή της χρονικής σειράς (της περιόδου) επηρεάζει καθοριστικά τα όποια συμπεράσματα, για την εξέλιξη των αγροτικών εισοδημάτων καταγράφονται τα εξής :

Από την μεταπολίτευση και μετά το αγροτικό εισόδημα στην Ελλάδα, ανά μονάδα εργασίας πλήρους απασχόλησης ακολούθησε σταθερά μια ανοδική πορεία. Κατά το διάστημα 1980-2000 η σωρευτική αύξηση στο αγροτικό εισόδημα είναι για την Ελλάδα +23,2%¹. Αυτό αντιστοιχεί σε μέση ετήσια αύξηση ίση με +1,0%².

Η μεγαλύτερη όμως αύξηση παρουσιάσθηκε κατά τη δεκαετία του 1980 αμέσως μετά την ένταξη της χώρας στην κοινότητα και την εφαρμογή των κανόνων της ΚΑΠ (και κυρίως των αγρονομισματικών προσαρμογών).

Συγκεκριμένα, κατά το διάστημα 1980-1988 η σωρευτική αύξηση στο αγροτικό εισόδημα στην Ελλάδα ήταν 8,5%. Κατά το διάστημα αυτό η αύξηση του αγροτικού εισοδήματος στην Ελλάδα ήταν μεγαλύτερη από αυτήν της ΕΕ-15 (8,5% έναντι 6,3%).

Κατά την διάρκεια της δεκαετίας της περιόδου 1989-1996 παρατηρήθηκε μεγαλύτερη διακύμανση / αυξομείωση του εισοδήματος. Υπήρξε μια αισθητή αύξηση του εισοδήματος τις χρονιές 1989 και 1991 την οποία ακολούθησε μια μεγάλη πτώση το 1993 που εξουδετέρωσε το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης που είχε επιτευχθεί (περίοδος διακυβέρνησης της χώρας από την ΝΔ).

Από το 1994 και μετά το εισόδημα σταθεροποιήθηκε παρουσιάζοντας μια μείωση του ρυθμού ανόδου και σταθεροποίηση. (Στο ίδιο διάστημα η σωρευτική αύξηση για την ΕΕ-15 ήταν 6,3%).

Μικρή άνοδος παρατηρείται στο αγροτικό εισόδημα κατά τα έτη 2000 και 2001.

¹ Το αντίστοιχο μέγεθος για την ΕΕ-15 είναι +31% (κοινοτικός μέσος όρος).

² Το αντίστοιχο μέγεθος για την ΕΕ-15 είναι +1,4%.

5.2 Αρνητικά

5.2.1 Το συνολικό επίπεδο στήριξης³ ανά γεωργική μονάδα εργασίας⁴ που παρέχει η ΚΑΠ στην ελληνική γεωργία είναι το δεύτερο χαμηλότερο στην Ένωση πριν την Πορτογαλία. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η ελληνική γεωργία χαρακτηρίζεται από ένα μεγάλο αριθμό μονάδων ετήσιας (γεωργικής) εργασίας. Επειδή και ο αριθμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι μεγάλος (πολλές γεωργικές εκμεταλλεύσεις μικρού μεγέθους), η στήριξη ανά γεωργική εκμετάλλευση είναι επίσης μικρή ώστε η Ελλάδα να καταλαμβάνει μια από τις τελευταίες θέσεις στην κατάταξη και με αυτό το κριτήριο.

Η στήριξη ανά μονάδα ετήσιας εργασίας (7.500 €) είναι περίπου το μισό από το μέσο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το γενικό συμπέρασμα μονολεκτικά είναι ότι η ΚΑΠ «αγνοεί» την εργασία (ή τον αριθμό των εκμεταλλεύσεων) ως κριτήριο προσδιορισμού του βαθμού στήριξης.

5.2.7 Με κριτήριο τον δείκτη παραγωγικότητας ανά μονάδα ετήσιας εργασίας η Ελλάδα κατατάσσεται 13^η χώρα με δείκτη 54, εάν στο 100 θέσουμε τον κοινοτικό μέσο όρο.

Η παραγωγικότητα μετριέται σε αξία (€) ανά μονάδα ετήσιας εργασίας. Ως αξία αξιοποιούμε εδώ το μέγεθος : ακαθάριστη προστιθέμενη αξία σε τιμές αγοράς. Πρόκειται για την αξία του γεωργικού προϊόντος που παράγει ο Έλληνας αγρότης, εργαζόμενος ως πλήρους απασχόλησης, όταν αυτή αποτιμάται σε τιμές εθνικής (κοινοτικής και όχι παγκόσμιας) αγοράς. Συμπεριλαμβάνεται δηλαδή και το μέρος της κοινοτικής στήριξης

³ Η συνολική στήριξη περιλαμβάνει : α) το αποτέλεσμα που έχουν τα μέσα και εργαλεία της ΚΑΠ στη διαμόρφωση τιμών πάνω από το επίπεδο των τιμών της ελεύθερης αγοράς (στήριξη τιμών αγοράς), β) τις άμεσες εισοδηματικές ενισχύσεις και γ) κάθε άλλη επιδότηση αφαιρούμενη των φόρων και άλλων επιβαρύνσεων.

⁴ Η γεωργική μονάδα εργασίας είναι μονάδα μέτρησης που αντιστοιχεί σε έναν εργαζόμενο πλήρους απασχόλησης (270 μέρες πλήρους ωραρίου το χρόνο) στην γεωργία. Η στήριξη ανά γεωργική μονάδα εργασίας είναι μια σχετικά αξιόπιστη προσέγγιση (αναγωγή) της στήριξης ανά απασχολούμενο στην γεωργία δεδομένου ότι «διορθώνει» για να ληφθεί υπόψη ο βαθμός υποαπασχόλησης, συγκεκριμένης ανεργίας κάνοντας την αναγωγή σε «άτομο-αγρότη» πλήρως απασχολούμενο. Με άλλα λόγια, εάν έχουμε συνολική στήριξη στην ελληνική γεωργία 1.000 € και ο συνολικός αριθμός των εργαζομένων φυσικών προσώπων κάθε είδους ως προς τον βαθμό απασχόλησης είναι 10, γίνεται αναγωγή σε γεωργικές μονάδες εργασίας πλήρους απασχόλησης και η στήριξη ανά μονάδα εργασίας δεν είναι 1.000/10 αλλά 1.000/6 ή 1.000/4 κ.λ.π. Με αυτό τον τρόπο υπολογίζεται και η εξέλιξη των γεωργικών εισοδημάτων ανά μονάδα εργασίας.

που έχει σχέση μόνο με την στήριξη των τιμών. (Δεν περιλαμβάνει άμεσες εισοδηματικές ενισχύσεις και άλλες επιδοτήσεις).

- 5.2.8 Το γεωργικό εισόδημα του έλληνα αγρότη υστερεί (υπολείπεται) αυτού του μέσου ευρωπαϊού αγρότη. Για το έτος 2000 το γεωργικό εισόδημα στην Ελλάδα ανά μονάδα εργασίας είναι περίπου 15.316 € (5 εκ. δρχ) όταν ο κοινοτικός μέσος όρος είναι 25.000 €. Με βάση αυτόν τον δείκτη η Ελλάδα καταλαμβάνει την προτελευταία θέση πριν την Πορτογαλία (60% του κοινοτικού μέσου όρου).

Δεν συνεπάγεται, φυσικά, ότι το μέσο εισόδημα των ελλήνων αγροτών είναι 5 εκ. δρχ. το χρόνο. Λόγω του φαινομένου της υποαπασχόλησης δεν υπάρχει ένα προς ένα αντιστοιχία μεταξύ του αριθμού των φυσικών προσώπων που απασχολούνται στη γεωργία και του αριθμού των ετήσιων μονάδων εργασίας. Τα φυσικά πρόσωπα είναι πολύ περισσότερα από την ετήσια μονάδα εργασίας. Εάν δεν υπήρχε καθόλου υποαπασχόληση και όλα τα φυσικά φαινόμενα ήταν πλήρως απασχολούμενα στη γεωργία τότε μόνο το ετήσιο γεωργικό εισόδημα για κάθε φυσικό πρόσωπο θα ήταν 5 εκ. δρχ.

Η κύρια αιτία είναι το μέγεθος των εκμεταλλεύσεων ανά απασχολούμενο πλήρους απασχόλησης με οποιοδήποτε κριτήριο (έκταση, αριθμό ζώων κ.λ.π.). Διαφορετικά μπορούμε να πούμε ότι σε συγκεκριμένη συνολική χρησιμοποιούμενη στην Ελλάδα γεωργική έκταση (που δεν μπορεί να αυξηθεί βραχυπρόθεσμα και χωρίς επενδύσεις και μεγάλες δαπάνες)ζει, εργάζεται και «εξασφαλίζει τα προς το ζειν» ένας μεγάλος αριθμός φυσικών προσώπων με διαφορετικούς βαθμούς απασχόλησης ή αντίστοιχα ένας μεγάλος αριθμός (αλλά μικρότερος από τον προηγούμενο) ετήσιων μονάδων εργασίας πλήρους απασχόλησης. Αιτία κάθε άλλο παρά είναι το είδος της παραγωγής ή οι χαμηλές επιδοτήσεις ανά μονάδα παραγωγής (π.χ. κιλό).

Ένας άλλος περιορισμός (εκτός του μεγέθους της εκμετάλλευσης) είναι και οι ποσοστώσεις (μέγιστες επιτρεπόμενες ποσότητες). Φυσικά, τα σχόλια αυτά έχουν σχέση με μέσους όρους (Υπάρχουν και βαμβακοπαραγωγοί των 800 στρεμμάτων και παραπάνω). Επίσης υπάρχει και το θέμα της συμπλήρωσης του συνολικού εισοδήματος (πέραν του γεωργικού) από πηγές άλλες (π.χ. εργασία εκτός εκμετάλλευσης, άλλη απασχόληση, εισόδημα από περιουσιακά στοιχεία, κ.λ.π.). Μόνο το 10% περίπου του συνόλου των αγροτών μας εξαρτώνται από εισόδημα που προέρχεται αποκλειστικά από την γεωργία (πρόκειται για τους μεγάλους παραγωγούς που παρακινούν και τους μικρούς σε διαμαρτυρίες και κινητοποιήσεις). Το 90% εξασφαλίζει εισόδημα και από άλλες πηγές. Το συνολικό εισόδημα των αγροτών μας

κατά μέσο όρο είναι έστω κατά τι υψηλότερο από το μέσο εισόδημα των ελλήνων πολιτών (στοιχεία Eurostat 1995).

5.2.9 Η διάρθρωση του γεωργικού εισοδήματος στην Ελλάδα έχει ως εξής (κατά σειρά σημασίας) :

α) Το 42% αντιστοιχεί στην αξία του γεωργικού προϊόντος που παράγουν οι γεωργοί αποτιμώμενη σε τιμές παγκόσμιας αγοράς (τι θα εισέπρατταν χωρίς την στήριξη από την ΚΑΠ, ως έχει σήμερα). Αυτό το τμήμα του εισοδήματος είναι το τρίτο χαμηλότερο στην ΕΕ-15. Ανάλογα υψηλό ποσοστό (40-50%) έχουν **όλες** οι μεσογειακές χώρες. Αυτό σημαίνει ότι ο χαρακτήρας της στήριξης της ΚΑΠ ευνοεί κυρίως τις υπόλοιπες χώρες. Το φαινόμενο αυτό δικαιολογείται απολύτως δεδομένου ότι η ΚΑΠ στηρίζει λιγότερο προϊόντα όπως οπωροκηπευτικά, αμπελοοινικά, κ.λ.π. Η διαπίστωση αυτή δεν οδηγεί στο συμπέρασμα ότι εμείς τα βγάζουμε πέρα με την αγορά καλύτερα από τους άλλους, ή ότι δεν συντρέχει λόγος βελτίωσης της ποιότητας, τυποποίησης. Σημαίνει μόνο ότι εάν οι έλληνες αγρότες δεν είχαν την στήριξη από την ΚΑΠ και πουλούσαν ότι παράγουν στις τιμές της παγκόσμιας αγοράς θα είχαν εισόδημα ίσο με το 42% αυτού που έχουν τώρα. Όμως ακόμα μικρότερο ποσοστό του σημερινού γεωργικού εισοδήματος θα εξασφάλιζαν οι αγρότες όλων των υπόλοιπων χωρών πλην της Ισπανίας και της Ιταλίας.

β) Ένα επιπλέον 30% (περίπου) αντιστοιχεί στο σκέλος της ΚΑΠ που έχει σχέση με την στήριξη των τιμών. Πρόκειται για το χαμηλότερο ποσοστό σε όλη την Ευρώπη των 15 και

γ) Το 28% (περίπου) αντιστοιχεί στις επιδοτήσεις της ΚΑΠ (εισοδηματικές ενισχύσεις και άλλες). Το ποσοστό αυτό είναι υψηλότερο από τον κοινοτικό μέσο όρο.

Τα αντίστοιχα ποσοστά του κοινοτικού μέσου όρου για τα α, β, και γ είναι : 33%, 50% και 17%.

5.2.10 Η Ελλάδα όπως και άλλες χώρες (Πορτογαλία, Ιταλία) παράγει μικρές ποσότητες από τα προϊόντα που εξασφαλίζουν υψηλή στήριξη από την ΚΑΠ όπως είναι τα δημητριακά, το βόειο κρέας, τα γαλακτοκομικά. Επί πλέον δεν μπορεί να αυξήσει την παραγωγικότητά της και τα εισοδήματα λόγω των περιορισμένων ποσοστώσεων που είναι υποχρεωμένη να τηρεί (γάλα, καπνός, βιομηχανική τομάτα, αμπελοοινικός τομέας, κ.λ.π.). Σε ορισμένες περιπτώσεις, ακόμα και όπου οι ποσοστώσεις είναι ικανοποιητικές (π.χ. βαμβάκι) η σοβαρή υπέρβασή τους είναι ευχερής με αποτέλεσμα να επιβάλλονται ανάλογα σοβαρές κυρώσεις. Η ανάπτυξη της γεωργικής παραγωγής στην Ελλάδα έχει παγιωθεί με αποτέλεσμα τα μέσα επίπεδα στήριξης και τα εισοδήματα να

είναι ιδιαίτερα χαμηλά για τους Έλληνες παραγωγούς. Σε αντίστοιχη κατάσταση βρίσκεται μόνο η Πορτογαλία.

- 5.2.6 Η Ελλάδα είναι η χώρα με το μεγαλύτερο ποσοστό πολύ μικρών⁵ και μικρών⁶ εκμεταλλεύσεων. Το 93% του συνόλου των αγροτικών της εκμεταλλεύσεων έχουν ακαθάριστο κέρδος μικρότερο των 19.200 € (έτος αναφοράς 1997). Αντίστοιχη κατάσταση (σχεδόν) επικρατεί στην Πορτογαλία (κυρίως) και στην Ιταλία.

Οι πολύ μικρές και μικρές εκμεταλλεύσεις στην Ελλάδα καταλαμβάνουν το 72% της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης. Αντίστροφα, υπάρχει ένας αριθμός μεσαίων και μεγάλων εκμεταλλεύσεων, με ακαθάριστο κέρδος άνω των 19.200 € που αντιστοιχεί μόνο στο 7% του συνόλου των εκμεταλλεύσεων και που καταλαμβάνει το 28% της συνολικής χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης. Οι ιδιοκτήτες των εκτάσεων αυτών απολαμβάνουν υψηλή κεφαλαιοποίηση από την εφαρμογή των μέτρων της ΚΑΠ στις αξίες της γεωργικής γης που κατέχουν. Το γενικό συμπέρασμα είναι ότι η Ελλάδα θίγεται λιγότερο από την εφαρμογή, με οποιοδήποτε τρόπο, ενός συστήματος δυναμικής διαφοροποίησης (modulation) σύμφωνα με το οποίο επιβάλλεται μείωση στην καταβολή ενισχύσεων στις μεγάλες εκμεταλλεύσεις με ομοιόμορφο χαρακτήρα για ολόκληρη της Ευρωπαϊκή Ένωση (θέση Πορτογαλίας).

- 5.2.7 Η Ελλάδα έχει καταστεί χώρα με αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο για τα αγροτικά της προϊόντα από την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Χαρακτηρίζεται από έλλειμμα σχεδόν 1 δισ. € περίπου (έτος αναφοράς 2000). Η κατάταξη των χωρών με ελλείμματα στο εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων είναι ως εξής : Ηνωμένο Βασίλειο (- 12,7 % δισ. €), Γερμανία (- 12,5 % δισ. €), Ιταλία (- 6,9 % δισ. €), Πορτογαλία (- 2,8 % δισ. €), Σουηδία (- 2,3 % δισ. €), Αυστρία (- 1,1 % δισ. €), Φιλανδία (- 1 % δισ. €), Ελλάδα (- 0,9 % δισ. €), Λουξεμβούργο (- 0,6 % δισ. €). Παρόλα αυτά συνεχίζει να συμπεριφέρεται όσον αφορά τις διαπραγματευτικές της θέσεις και τις διεκδικήσεις της απέναντι σε θέματα αναμόρφωσης της ΚΑΠ ως χώρα μεγάλης παραγωγής αγροτικών προϊόντων και ως εξαγωγική δύναμη παραβλέποντας τα συμφέροντα των καταναλωτών και του κοινωνικού συνόλου.

Η εξέλιξη της ΚΑΠ από το 1992 (αναμόρφωση Mac Sharry) και μετά δεν οδήγησε σε ουσιαστική βελτίωση των γεωργικών εισοδημάτων στην Ελλάδα. Ακόμα και σε τομείς που υπήρξε σημαντική αύξηση των δαπανών αυτό δεν συνέβη. Στον τομέα

⁵ Πολύ μικρές εκμεταλλεύσεις : εκμεταλλεύσεις με ακαθάριστα κέρδη έως 4.800 €.

⁶ Μικρές εκμεταλλεύσεις : εκμεταλλεύσεις με ακαθάριστα κέρδη μεταξύ 4.800 € και 19.200 €.

των αροτραίων καλλιεργειών για παράδειγμα (δημητριακά κ.λ.π.) που υπέστη την κυρία μεταρρύθμιση (μείωση των τιμών στήριξης κατά 30% και αντικατάσταση τους με άμεσες εισοδηματικές ενισχύσεις) υπήρξε μια ραγδαία αύξηση των δαπανών από 10 δισ. ECU το 1992 σε 18 δισ. € το 1999. Από το ποσό των 18 δισ. € το 70% περίπου κατεβλήθη με την μορφή άμεσων εισοδηματικών αποζημιώσεων σε μεγάλους παραγωγούς, που στην Ελλάδα δεν υπάρχουν, και μόνο το 14% εισέπραξαν μικροί και μεσαίοι παραγωγοί.

Συμπέρασμα : Άρα τι μας ενδιαφέρει ενόψει της αναμόρφωσης;

- α. Μετατόπιση του χαρακτήρα της στήριξης μακριά από την στήριξη ανά κιλό (ή ακόμα και ανά στρέμμα) σε στήριξη που «σέβεται» (υπολογίζει) την εργασία.
- β. Αναθεώρηση των ποσοστώσεων (διευκολύνεται όταν μειωθεί η στήριξη των τιμών).
- γ. Ενίσχυση των μέτρων ανάπτυξης / ανασυγκρότησης της υπαίθρου που δημιουργούν ευκαιρίες για εργασία και εισόδημα εκτός αγροτικών εκμεταλλεύσεων κ.λ.π.
- δ. Ενίσχυση των αγροτικών δραστηριοτήτων έκτασης εργασίας (βιολογικά προϊόντα, σεβασμός στο περιβάλλον που απαιτεί διατήρηση του πληθυσμού επί τόπου κ.λ.π.).
- ε. Άλλα μέτρα που ~~θέλουν δουλειά~~ για να προσδιορισθούν.

Όλα τα παραπάνω αρνήθηκε να τα κατανοήσει ο μηχανισμός του Υπουργείου Γεωργίας και οι αγροτικές οργανώσεις και επομένως δεν έδωσε την ευκαιρία στην πολιτική ηγεσία να τα εξετάσει και να τα συμπεριλάβει στις εθνικές θέσεις. Υπάρχουν φυσικά και εξαιρέσεις.